

[Uusi Suometar 27.7.1890]

Kirje Helsingistä.

448.

Heinäk. 26 p:nä.

(Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kartano – Henkiwakuutus-yhtiö Suomi.)

Kiwasti nuori pääkaupunkimme kasvaa ja kaunistuu, sen huomaa paraiten, jos näin kesän aikana ottaa tehdäkseen pienen käwelyretken kaupungissa ja sen ympäristössä. Pian joka kadun warrella näkee uusia, uljaita kiwirakennuksia olewan tekeillä taikka wasta walmistuneen, muutamissa kohdin useampiakin aiwan wieretysten. Uusia, leweitä katuja awataan; uusia, kauniita käwely- ja wirkistyspaikkoja raiwataan, jonka ohessa entisiä korjataan ja siewistetään. Sen lisäksi ollaan hankkeissa ympäröidä koko kaupunki rautatiellä ja sen sistaan johtaa n. k. tramway- eli kiskoteitä ristin rastin, yleisen liikkeen helpoitukseksi ja mukawuudeksi. Wihdoin on tekeillä olewa sähköjohto lewittäwä maailman uusinta waloa kaiken tämän komeuden ylitse.

Lyhyesti: uhkuen reipasta elinwoimaa Helsinki edistymistään edistyy, ja on jo, niinkuin kaikki ulkomaiset matkailijat yksimielisesti myöntäwät, yksi Pohjoismaiden kauniimpia kaupunkeja, mutta tulee epäilemättä jonkun ajan kuluttua wielä paljoo kauniimmaksi

Ottakaamme nyt wähän likemmin tarkastaaksemme muutamia noista edistystöistä rakennustaiteen alalla ja kääntäkäämme tällä kertaa huomiomme siihen kartanoon, jonka syntymisen kansalaisten suorat rahalahjat owat tehneet mahdolliseksi.

Kaksi tällä tawoin aikaan saatua rakennusta löytyy jo ennestään pääkaupungissamme. Toinen on H. Dahlströmin piirustusten mukaan tehty ylioppilastalo, jonka lähes 300,000 markkaan nousseesta rakennuskustannuksesta enemmän kuin puolet koottiin kaikkiin säätyluokkiin kuuluwain kansalaisten myötäwäikutuksella. Toinen on Suomalaisen normaalilyseon huoneus, F. Sjöströmin piirustama; sen kustannukset tekiwät muistaakseni kolmattasataatuhatta markkaa, joista suurin osa saatiin koko maassa wapaaehtoisesti kerätyillä waroilla.

Näitten Suomen kansan siwistysharrastusta todistawain kaunisten muistomerkkien lisäksi tulee nyt walmistunut Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kartano. Sen noin puoleentoistatuhanteen [n.150,000] markkaan nousseesta rakennuskustannuksista on näet enemmän kuin kolmas osa niinkään saatu yleisellä kansallis-rahankeräyksellä.

Tämä kartano sijaitsee tuossa kuuluisassa Serwaalin korttelissa, „Ritarihuoneen takapihalla”, niinkuin paikkaa joskus kuultiin nimittettävän, kun waltiopäiwillä ritaristo ja aateli sekä porwarissääty kaikkiin woimin tahtoiwat Säätyhuoneusta siihen sijoitettawaksi, joka tuuma kuitenkin pappis- ja talonpoikaissäätyjen yhdistyneen wastustuksen kautta meni myttyyn. Tontti oli waltion, joka sittemmin lahjoitti sen Kirjallisuuden Seuralle, samalla tapaa kuin kaupunki oli ilmaiseksi antanut Ylioppilastalon ja Suomalaisen alkeisopistorakennuksen tontit.

Muhkealta ja kauniilta näyttää ulkoapäin Kirjallisuuden Seuran talo, ja wieläkin edullisemmän vaikutuksen katsojaan se warmaankin tekisi, jos sen edustalla olisi laajempi awoin paikka kuin tuo kapea Ritarikatu. Eri-tyistä huomiota puoleensa wetäwät nuot komeat korinttilaiset pilasterit eli seinäpylwäät yläkerran keskiosassa, joita luulisi punaisenharmaasta graniitista hakatuiksi, ellei tietäisi, että ne owatkin wain tiilistä muuratut ja erinomaisten taitawasti graniitinkarwaisiksi maalatut, samoin kuin pohjakerran alustakin. Kauniin kattoreunuksen alla on isoilla korkokirjaimilla sanat: „Suomalaisen Kirjallisuuden Seura” ja niitten kummallakin puolella „1831” ja „1889”, Seuran ja kartanon perustamisen vuosiluwut. Wähän alempana sitä molemmin puolin keskus-osaa on kaksi isoa, ympyriäistä komeroa, joihin asetetaan toiseen Elias Lönnrot’in ja toiseen J. W. Snellman’in rintakuwa, K. Sjöstrand’in weistämät. Rakennuksen wäri on tiilenkarwainen, paitsi nurkka-, ikkuna- ja owiwuoraukset, jotka owat harmaanruskeat – samat wärit kuin wastapäätä olewassa Ritarihuoneessakin, jonka kanssa siis Kirjall. Seuran kartano „harmoniceraa”.

Astukaamme nyt tuon uhkean, todellisten graniittipylwästen reunustaman ulko-owen läwitse westibyliin eli etehiseen. Tilawa, waloi-

sa ja pylwäillä warustettu kuin tämä on sekä siewäksi maalattu se tulijaan tekee miellyttävän vaikutuksen. Holwit muodostawat seinien yläosaan yksitoista puolikaaren muotoista kehystä, joihin laakeriseppeleen ympäröimänä on maalattu Seuran perustajain nimet: M.J Lindfors, K.N. Keckman, E. Lönnrot, G. Rein, J.F. Ticklén, J.J. Nordström, K.H. Ståhlberg, I. Ilmoni, N.A. Gyldén, B.O. Lille, J.A. Gadolin ja A.G. Lindfors (molemmat viime mainitut yhdessä kehyksessä). Owen yläpuolelle asetetaan marmoritaulu, johon kultakirjaimilla on piirretty: „Kansallisen kirjallisuuden suojaksi rakensi kansalaisten avulla tämän talon Suomalaisen Kirjallisuuden Seura w. 1889-1890 Yrjö Koskisen Esimiehenä ollessa. – Suomen waltio antoi alan. – Luonnoksen teki wapaaherra Seb. Gripenberg.”

Kummallakin puolella etehistä on iso, kuuden ikkunan walaisema sali ynnä kamarin kanssa. Toisessa säilytetään Seuran arkisto, kirjasto ja kustantamat kirjawarat, jonka wuoksi se on täynnä hyllyjä laesta lattiaan. Toinen sali taas on wourattu [wuokrattu] yliopistolle, joka siihen on sijoittanut osan kansatieteellistä museotansa.

Etehisen perältä, wastapäätä ulko-owea, wiewät mukawat kaksihaaraiset portaat ylös toiseen kertaan. Tämä porraskäytävä saa runsaasti sen yli rakennetusta lasikatosta, jonka alipuolinen siwureunus on somalla maalauksella koristettu. Käytävän seiniin aiotaan maalauttaa kuwaelmia Kalewalasta, jota warten Helsingin kansallismieliset naiset ensi waltiopäiwäin aikana panewat täällä toimeen suuret arpajaiset.

Jos seuraamme oikeanpuolisia portaita, tulemme ison tampusuurin kautta juhlasaliin. Se tekee meihin heti ensi silmäyksellä erittäin wiehättävän vaikutuksen. Wiisi korkeaa, etelän puolella olewaa kaari-ikkunaa laskee runsaasti waloa tuohon pilastereilla koristettuun korkeaan saliin, jossa on sijaa noin 250 hengelle, lukuun ottamatta sen kummallakin puolella olewia lehteriä, joihin mahtuu yhteensä 100 henkeä. Laki, jaettu wiiteentoista ruutuun, on taiteellisella aistilla maalattu, samoin kuin seinätkin; wärit owat waloisia, waaleansinistä ja harmaata, kullatuilla koristeilla. Peräseinässä olewiin kilpiin on piirretty Seuran julkaise-

main etewinten suomalaisen kansanrunouden tuotteitten nimet: „Kalewala”, „Kanteletar”, „Loitsurunot”, „Sananlaskut”, „Arwoitukset”, „Sadut”, „Säwelmat”, kunkin nimen wieressä teoksen ilmestymiswuosi. Alempana näitä on seinä jaettu wiiteen isoon ruutuun eli pohjaan, joista keskimmäiseen aiotaan panna niitten kansalaisten walokuwat (luonnollisessa ko'osassa), jotka owat Kirjall. Seuraa suuremmilla lahjoituksilla muistaneet, ja muihin Seuran esimiesten muotokuwat (öljytauluina).

Tässä komeassa juhlasalissa pidetään watedes Kirjallisuuden Seuran kokoukset, joihin tästä syystä toiwottawasti on saapuwa enemmän jäseniä kuin mitä wiime aikoina tawallisesti on laita ollut. Muuten salia wourataan [wuokrataan] yleisten kokousten, esitelmäin y.m.s. pitämistä warten. Sen walaistuksesta ei wielä ole päätöstä tehty, mutta arwattawasti se tulee tapahtumaan sähköllä.

Juhlasalin kummallakin puolella on neljä huonetta ja tampusuurin sisältävä huoneisto, joista toisen on wourannut henkiwakuutusyhtiö „Suomi”, toisen (paitsi yhden pienen kamarin, joka on otettu kansliahuoneeksi Seuran wirkamiehille) eräs yksityinen henkilö. Pohjakerassa on wahtimestarin ja talonmiehen asunnot, kaksi isoa lämmitettävää makasiinia (toinen wourattawana), halkoliiterekä y.m.

Rakennusmestarina on ollut herra J. Ahde ja maalaustyöt on suorittanut herra S. Wuorio, joka niillä on kunnostanut itsensä yhdeksi meidän etewimmistä koristemaalareista.

Syksyllä tulee kai pidettäväksi jonkinlainen wihkimysjuhla, jossa tilaisuudessa yleisö saa ottaa tarkemman silmäilyn alaiseksi nyt puheena olleen kauniin kartanon, jonka omistaminen warmaankin on kehottawa Suomalaisen Kirjallisuuden Seuraa uudella innolla jatkamaan suurenmoista työtään kansallisen siwistyksen hywäksi.

* * *

Koska kerran olemme joutuneet Kirjall. Seuran taloon, saatamme samassa tehdä pienen „wisiitin” siinä majajalewan uuden henkiwakuutus-yhtiön Suomen hallituskunnan luona.

Tilawasta tampuurista – jossa siwumennen teemme sen naisasian harrastajoina warmaan-kin ilahuttawan hawainnon, että hallituskunnalla on n a i s-wahtimestari – tulemme ensiksi, jos astumme sisään likimmästä owesta, lyhyen käytävän läwitse yhtiön toimitusjohtajan wirkahuoneeseen. Se on pienuentä, yhdellä ikkunalla warustettu kamari, jossa huomiutamme heti wetää puoleensa – paitsi tietysti kohteliasta toimitusjohtajaa itseä – hirweän iso ja paksu, awoinna olewa rautaowi. Sen takana awautuu eteemme tilawa kassaholwi, joka yltympäri on wuorattu paksulla rautapellillä. Siinä seisoo jykewä kassakaappi, jossa yhtiön rahawarat ja arwopaperit säilytetään. Nämät owat siis niin turwallisessa tallessa, kuin suinkin mahdollista, sillä tuo iso holwinowi, joka siwumennen sanottuna on maksanut 800 markkaa, on warustettu niin mutkikailla ja wahwoilla lukoilla, ettei niitä osaa awata muu kuin awainten haltija.

Toimitusjohtajan kamarin wieressä on isonlanta toimistohuone, tawallisilla konttorimööpeleillä sisustettu; siinä työskentelee yksi mies- ja yksi naiskonttoristi. Tästä tullaan waloisaan kulmahuoneeseen (wastapäätä Senatintalon kulmaa), jossa seisoo pitkä, tuolien ympäröimä pöytä; siinä pidetään Johtokunnan ja waltuuskunnan kokoukset. Wielä on, wiimeksi mainitun huoneen wieressä Ritarihuonetta päin, pieni kamari, yhtiön matematikon työhuone; sen pöydällä näemme laskukoneen, jonka awulla muutamassa hetkessä woi laskea kuinka suuria lukuja tahansa ja minkä neljän laskutawan mukaan hywänsä – asettelee wain muutamia nastoja ja wäantää sitte määrätty kerrat pientä weiwiä, jolloin tulos heti näkyy muutamiiin wieretysten olewiin läpiin ilmestystä numeroista.

Koko sisustus on kotimaista tekoa; huonekalut esim. owat Hietalahden nikkaritehtaasta, ikkunain kaihtimet neiti Wetterhoffin kutomakoulusta Hämeenlinnassa, j. n. e.

Muutamät tiedot Suomi-yhtiön liikkeestä huwittanewat wielä ainakin yhtiön osaksaita [osakkaita] ja niitä, jotka siinä owat henkensä wakuuttaneet.

Niinkuin muistettaneen Suomi-yhtiön osakkeet, 2000 kpl. á 500 markkaa, käwiwät tuota pikaa kaupaksi, olisipa niitä ostettu pal-

joa enemmänkin kuin tarjona oli. Saatuansa sääntönsä menneen wuoden wiimeisinä päiwinä waswistetuiksi [wahvistetuiksi] yhtiö jo seuraawan Toukokuun 1 päiwänä alotti liikkeensä, suorittaen niinmuodoin erinomaisen lyhyessä ajassa kaikki perustamistoimet, joista warsinkin henkiwakuutuksen prospektin laittaminen kysyi paljon työtä ja waiwaa. Pian sen jälkeen ilmestyiwät myöskin elinkorko ja myötäjaisprospektit.

Kahden ensimmäisen kuukauden. s. o. menneen Touko- ja Kesäkuun kuluessa haki jo 461 henkeä noin 60 eri paikkakunnasta henkiwakuutusta yhteensä 2,829,000 markan määrästä, josta 2,567,000 myönnettiin ja siis 262,000 hyljättiin. Useimmat hakemukset tehtiin Helsingissä, nimittäin kahdeksan asiamiehen kautta 42 ja pääkonttorissa 40, yhteensä 638,000 markasta, joista 64,000 hyljättiin. Sitä lähinnä Tampere, jossa 57 henkeä haki wakuutusta 343,500 markasta; näistä 60,000 hyljättiin. Sen jälkeen Waasa: 34 hakem., 286,500 m., 18,000 hyl.; Wiipuri: 37 hakem., 215,000 m., 26,000 hyl. ja Kuopio: 25 hakem., 152,500 m., 23,000 hyl. Maalaiskunnista on Ilmajoki etupäässä; siellä 14 henkeä haki 69,000 markan wakuutusta, joista 57,000 myönnettiin. Sen jälkeen tulee Lapua: 9 hakem., 64,500 m., joista 10,000 hyljättiin.

Toimeliaimmat asiamiehet oliwat herrat K.A. Brander Wiipurissa ja G.W. Osonen Tampereella olleet; edellisellä oli 35 hakemusta 202,000 markasta, jälkimäisellä 36 hakem. 200,500 markasta. Matka-asiamiehen kautta tuli 18 hakemusta 140,000 markan summasta.

Kummastusta herättää, että Suomi ei ole saanut ainoatakaan jälleenwakuutusta muilta henkiwakuutus-yhtiöiltä, waikka se puolestaan lienee antanut useampiakin semmoisia näille, etupäässä toiselle kotimaiselle yhtiölle. Eihän siihen wain liene syynä mitäkään „boykottauksen” tapaista?

Tämän Heinäkuun kuluessa on Suomi-yhtiö myöntänyt uusia wakuutuksia niin paljon, että koko wakuutussumma nyt jo tekee yhteensä noin 3 ½ miljoonaa.

Huolimatta niistä yrityksistä, joita muitten henkiwakuutus-yhtiöitten asiamiesten puolesta lienee tehty tämän uuden kilpailijan saami-

seksi epäluulon-alaiseksi yleisön silmissä, on siis Suomi-yhtiön alkuvaikutus ollut sängen loistawa, jopa siihen määrään asti, ettei vielä mikään muu henkiwakuutus-yhtiö Pohjoismaissa woine sille siinä suhteessa wertoja wettää. Mutta ne edut, joita se wakuutuksen-ottajilleen tarjoo, owatkin erittäin suuret, niinkuin tuo Wienissä ilmestyywä arwossa pidetty wakuutus-aikakauskirja „Assecuranz- und Finanz-Globus'kin” jo on huomauttanut. *)

Tämä tietysti ei woi muuta kuin suuresti ilahuttaa yhtiön perustajoin ja kaikkia niitä, jotka mielellään näkewät, että kansallismieliselläkin taholla ruwetaan suuremmissa asioimistoimissa liikkumaan. Olkoon Suomi-yhtiölle jatko yhtä loistawa kuin alkukin ja saawuttakoon se yhä enenewässä määrässä ja laajenewissa piireissä yleisön luottamusta!

Matti.

*) Sama aikakauskirja on wiime numerossaan heinäk. 15 p:ltä ottanut ilmoittaaksensa meillä äskettäin perustetun „Sahanomaajain palowakuutus-yhtiön”, sanoen että se, siihen kylmäkiskoisuuteen nähden, jota suuret wakuutusyhtiöt osoittawat sahausliikkeelle, „ansaitsee yleistä huomiota”. Tämänkin uuden wakuutusyhtiön syntymistä lienee täällä muutamalla taholla koetettu kaikin tawoin estää.

Muuten sopii mainita, että Ass. u. Finanz-Globus, joka ennen „Kalewasta” puhuessaan on käyttänyt päällekirjoitusta „Schweden” (Ruotsi), ylempänä mainituissa ilmoituksissaan on waihtanut sen sanaan „Finland”.